

ÅRSBERETNING 2014

Indholdsfortegnelse

Forord	2
Miljøpolitisk indsats	3
FællesEnergi.....	3
Ocean grabbing	3
Nyt Fokus lanceredes den 3. juni	4
TTIP	4
EU's Ressourcestrategi	6
Til Folkemødet på Bornholm	6
Uran og atomaffald.....	6
GMO	7
Patentdomstol	8
Deltagelse ved COP20	8
Friends of the Earth	9
Skifergas nej tak!	9
Tjæresand	9
REDD.....	9
Biomasse til energi	10
Trængselskommissionen – trænge kår for modstand mod privatbiler	10
Landbrug.....	10
Udgivelser i 2014	12
NOAHs økonomi	13

Forord

Året 2014 var et år med stor international indflydelse på dansk miljøpolitik. Der blev afholdt en folkeafstemning om patentdomstolen og forhandlingerne om den transatlantiske partnerskabsaftale TTIP har sat sit præg på årets miljøarbejde. Det har også været et år hvor NOAH har lavet mange udadvendte aktiviteter og produceret flere nye udgivelser.

Modvækst og klimaforhandlingerne har også fyldt meget i NOAHs arbejde i 2014, og vidner om at det er afgørende vigtigt at vise alternativer samt at arbejde på tværs af landegrænserne. Også i 2014 har uranudvinding på Grønlandsk territorium og deponeringen af radioaktivt affald fra forsøgsstation Risø fyldt i NOAHs aktivitetskalender. Der har således været afholdt debatmøder i Nuuk og i Landstingssalen på Christiansborg, hvor hhv. minedrift og affaldsproblematikken var omdrejningspunktet.

En net-baseret afløser for NOAH-bladet har i 2014 set dagens lys. Der er udkommet to flotte numre af NOAHs nye publikation Nyt Fokus. Modtagelsen af magasinet har været utrolig positiv trods en meget stor konkurrence fra mange miljørelaterede publikationer. Vi ser frem til, at Nyt Fokus i de kommende år vil være debatskabende og et udstillingsvindue for bæredygtige løsninger, som ikke omfatter materiel ressourceforbrugende vækst.

Organisatorisk har året 2014 været et vendepunkt. Omsider har 2014 været et år, hvor økonomien reelt har balanceret med en deltidsansat på sekretariatet. Takket været et langt og sejt træk af de frivillige og en standhaftig og offervillig kreds af støttebidragere er NOAH i 2014 i stand til at øge aktiviteterne, fastholde bemanningen af sekretariatet med kun et symbolsk træk på egenkapitalen. Vi siger stor tak for alles fantastiske bidrag i det forgangne år.

NOAHs bestyrelse

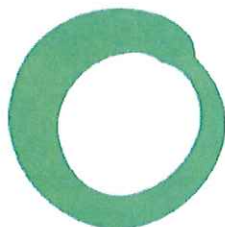
Line Kirk

Dan Boding-Jensen

Carsten Pedersen

NOAH
Friends of the Earth Denmark

Sekretariat: Nørrebrogade 39, 1., 2200 København N
Tlf.: 3536 1212, fax: 3536 1217
E-mail: noah@noah.dk
Hjemmeside: www.noah.dk

Miljøpolitisk indsats

FællesEnergi

Det var dejligt at vores klima- og energiminister i 2014 ønskede at sætte gang i debatten om fremtidens danske energisystem. Desværre kom det til at handle om store vindmøller på havet ejet af store danske eller udenlandske selskaber, som skal tjene penge til deres aktionærer.

Som for at understrege ønsket om en centralistisk og ikke-offentlig ejet energiforsyning solgte et flertal i folketinget en andel af DONG til den internationale kapitalfond Goldman Sachs, hvis overordnede formål er kortsigtede opkøb med maksimalt afkast. Med salget fulgte ligeledes en række afgørende muligheder for at nedlægge veto mod kommende beslutninger. Kapitalfonden kvitterede ved kort efter at forøge værdien af selskabet gennem havbaserede megamøller samt ved at lave en skatteaftale som lovligt fører værdierne ud af Danmark med ingen eller i værste fald en minimal beskatning til den danske stat. NOAH argumenterede imod salget gennem deltagelse i demonstrationer, læserindlæg i dagbladene, skrivelser på de sociale medier mm. Beslutningen stod imidlertid ikke til at ændre og blev fremført og forsvaret af SF som en nødvendig kapitaltilførsel til selskabet. Aftalen blev gennemført og SF revnede med et brag.

I stedet for at fokusere på megamøller og kapitalfonde vil det være langt billigere og mere demokratisk at lade den danske befolkning opstille og eje vindmøller på land, fælles og individuelle solcelleanlæg og forbrugerejede kraftvarme-værker med solvarme, biobrændsel, varmepumper og lagre til varmt vand og biogas.

NOAH arbejdede i 2014 for at få ideen om denne form for fællesejet energi på banen gennem vores kampagne FællesEnergi der er en del af en større europæisk kampagne ved navn Community Power der strækker sig fra 2013-2015.

Ocean grabbing

Landgrabbing har NOAH længe advaret imod. Salg af rettighederne til store landområder ofte hen over hovedet på lokalbefolkningen, der har beboet og dyrket deres afgrøder i århundreder på selv samme landområder, har længe været et problem Friends of the Earth International (FoEI) og NOAH har arbejdet på at forhindre og på at oplyse omkring. Tendensen er nu den samme omkring fiskerirettigheder.

Problemerne indenfor kystfiskeriet vurderes at være overfiskeri, manglende ejendomsrettigheder i fiskeriet, øget forurening, klimaforandringer, manglende institutionel kapacitet og manglende markedsbaserede incitamentsstrukturer på nationalt plan. Ud fra denne betragtning, er der reelle behov for forbedringer på området. Men de valgte løsningsforslag resulterer i løsninger, der i visse tilfælde er katastrofale for verdens småfiskere, samt for havenes fiskeribestande. Årsagen er, at de løsningsmodeller, der fremsættes, har fokus på tiltag, der ofte ser bort fra småfiskernes behov og fremmer en industrialisering af fiskeriet.

Der ønskes en beskyttelse af miljøet, uden at der tages højde for lokale miljøer, eller inklusion af lokalbefolkningen. Eksempler på disse tiltag er stordrifts-akvakultur, etableringen af privat ejendomsret over havets fiskeressourcer og oprettelse af beskyttelsesområder, hvor der ikke må fiskes. Dertil kommer den generelle idé om en markedsorientering af produktionssystemet og incitamenter for storskala-investeringer, der især skal komme fra udenlandske investeringer i havets ressourcer.

Den 1. og 2. november afholdt NOAH en workshop i Verdenskulturcentret i København om ocean grabbing i samarbejde med blandt andre Afrika Kontakt og Levende Hav.

Nyt Fokus lanceredes den 3. juni

Under parolen "Fra økonomisk vækst til bæredygtig omstilling" lancerede NOAH den 3. juni et nyt online tidsskrift, som gør op med dogmet om økonomisk vækst som altings mål.

Tidsskriftet, med navnet Nyt Fokus, har til formål at inspirere, kvalificere og provokere til nytænkning og debat om bæredygtig omstilling. I det første nummer beskrives bl.a. mulighederne og udfordringerne for en brugerdriven omstilling på Roskilde Festival.

I første nummer af NOAHs nye tidsskrift Nyt Fokus kan man læse om, hvordan Roskilde Festival med Dream City-initiativet aktivt forsøger at involvere deltagerne i at fremme en bæredygtig omstilling. Artiklen er et af eksemplerne i det første nummer på, hvordan bladet sætter fokus på konkrete initiativer til bæredygtig omstilling og belyser mulighederne og udfordringerne knyttet til disse.

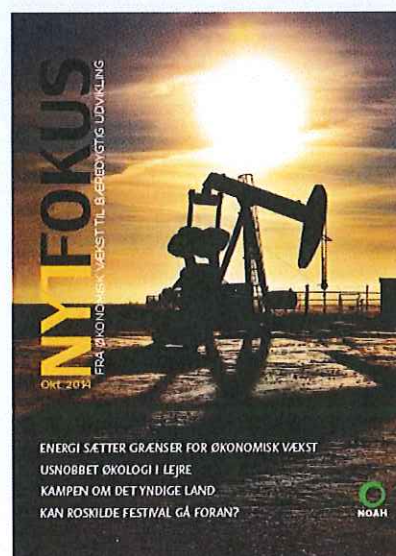
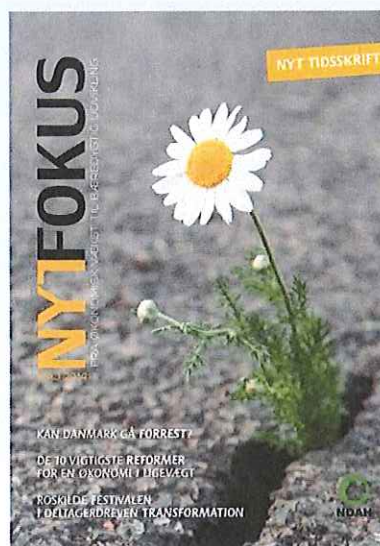
Det andet nummer af Nyt Fokus bragte en vifte af artikler med meget forskellige vinkler på omstillingen til et samfund, hvor bæredygtighed – snarere end økonomisk vækst – står i centrum for udviklingen.

Nyt Fokus bragte bl.a. artikel om verdens olie- og gasudvinding og betydningen for økonomien og omstilling til vedvarende energi, og en anden om forfatteren Kjeld Hansens beretning om Danmark som bananrepublik og udviklingen i landbrugets misrøgt af miljøet. Der var endvidere en opløftende historien om de første tre år af Lejres "projekt økologisk kommune", samt en optimistisk fortælling fra to af Alternativets spidskandidater, Rune Wingård og Uffe Elbæk, som i et dobbeltinterview fortæller om det nye partis fokus på bæredygtighed.

Nyt Fokus er kommet godt fra start og vi ser frem til at publikationen bliver dagsordensættende på miljøområdet i de kommende år.

TTIP

NOAH har i 2014 været optaget af EU's forhandlinger om en vidtgående frihandelsaftale med USA, den såkaldte Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) aftale. NOAH har i forskellige sammenhænge rejst konkrete bekymringer over denne aftale. Særligt ISDS (Investor State Dispute Settlement) vækker bekymring fordi risikoen for et stort erstatningskrav fra virksomheder for mistede indtjeningsmuligheder kan mindske lysten til at sikre miljøet eller forbrugerbeskyttelsen

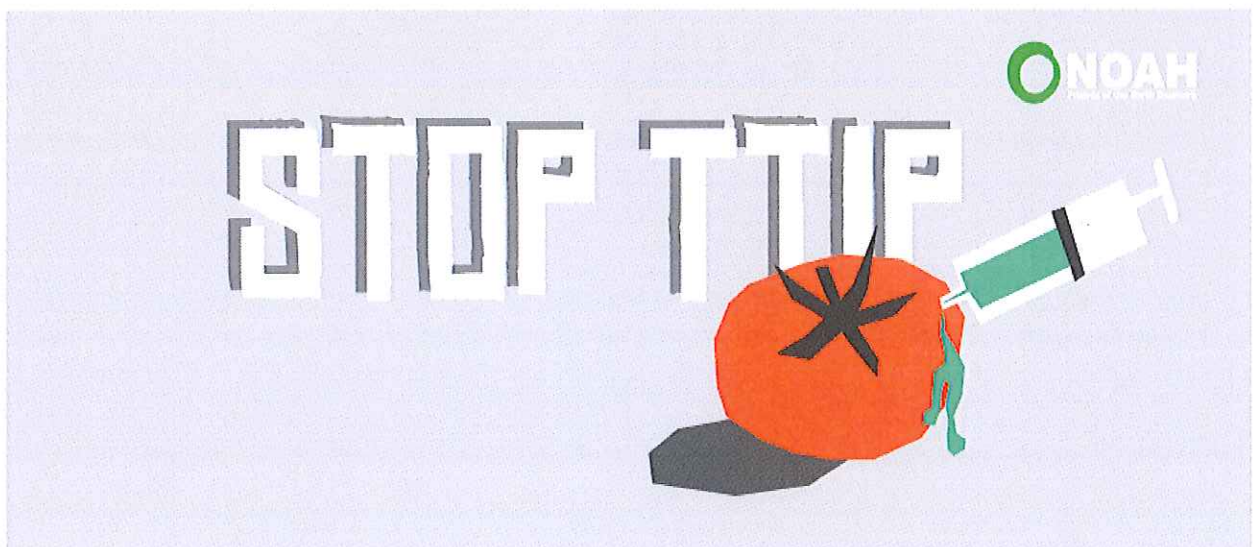

fra politisk side. NOAH har således arrangeret debattmøder og happenings og har forfattet kronikker og avisartikler i landsdækkende aviser - både i fællesskab med en række andre organisationer under navnet TTIP-netværket og i eget navn.

Aktiviteterne har været mulige takket være støttebidrag og bevilgede midler til oplysningsarrangementer. En af aktiviteterne var happenings og gadedebat med udgangspunkt i en stor oppustet trojansk hest der tog plads i september måned på Den Røde Plads (Nørrebro), på Gammeltorv og på Christiansborg.

Den 26. september afholdte NOAH debattmødet Økonomisk gevinst eller gift for demokratiet? Arrangementet var velbesøgt og bidrog således aktivt til informationer om det vanskelige emne.

I maj var Friends of the Earth-aktivister fra hele Europa i Bruxelles for at diskutere frihandelsforhandlingerne mellem EU og USA. Folk har ret til at vide hvad der sker i forhandlingerne.

EU's Ressourcestrategi

Den såkaldte "Cirkulære Økonomi Pakke" er en del af EU's ressourcestrategi, der forpligter EU og alle medlemslande på at reducere det omfattende forbrug af naturressourcer i Europa. Det forpligter derfor også Danmark på at arbejde med tiltag, som kan reducere ressourceforbruget.

Planerne indeholder konkrete forslag til reduktion af ressourceforbruget, bl. a. et mål om genanvendelse af 70 % af vores affald i 2030. Lokalgrupper kan bruge disse hensigtserklæringer i den kommunale affaldsplanlægning til at presse på for at øge genanvendelse og affaldssortering.

Et af de væsentlige spørgsmål i forhold til ressourcestrategien er imidlertid, hvordan man måler ressourceforbruget i EU og de enkelte medlemslande. En korrekt opgørelse betyder selvsagt utroligt meget for mulighederne for at reducere ressourceforbruget. Desværre er Kommissionen ikke særligt ambitiøs på netop dette område. Men det er yderst vigtigt, at man sørger for at måle hele forbruget, og ikke bare dele af det, som Kommissionen lægger op til i udspillet.

Kommissionen mangler i udspillet særligt at tage højde for den mængde af land og vand, der bliver anvendt til at producere produkter. Både land og vand er knappe og endelige ressourcer, og derfor er det meget vigtigt, at vi forsøger at begrænse forbruget af disse. Dette var en af NOAHs ressource- og forbrugsgruppes store indsatsområder i 2014 – og noget vi kommer til at arbejde videre med i 2015.

Til Folkemødet på Bornholm

NOAH var igen i 2014 til stede på Folkemødet på Bornholm. De forbigående interesserede sig dejligt meget for klima, miljø og reel bæredygtighed.

På folkemødet blev der også mulighed for promovning af "Nyt Fokus", som det ses på billedet her til højre.

Uran og atomaffald

NOAH vare medarrangører af en konference i Nuuk og en i København som bragte nye informationer om uranprojektet i Grønland frem i lyset. Hidtil havde befolkningen og politikerne i Grønland og Danmark fået et minimum af informationer om konsekvenserne af uranudvinding. Ved konferencen i Nuuk blev flere meget forbavset og satte spørgsmålstejn ved Naalakkersuisuts (den grønlandske regerings) beslutning om ophævelse af nultolerancen.

I midten af juni foreslog den grønlandske regering, Naalakkersuisut, ændringer i

Råstoffloven, der undergraver borgernes ret til aktindsigt i sager om uranudvinding og anden minedrift i Grønland.

NOAH advarede i samarbejde med flere miljøorganisationer mod denne kontroversielle beslutning, der i strid med Aarhus-konventionen reducerer borgernes adgang til miljøinformation, deres inddragelse i beslutningsprocesserne samt muligheden for retslig efterprøvning og klageadgang.

Forslaget om at fjerne aktindsigt blev fremsat imens der samtidigt afholdtes en ekspert-workshop i Nuuk, der skulle forberede den fremtidige lovgivning på uranområdet.

Deltagernes identitet havde været hemmeligholdt, men efterfølgende er det kommet frem, at repræsentanter for det australske mineselskab, Greenland Minerals and Energy, GME, der ejer det

enorme Kuannersuit/Kvanefjeld uranmineprojekt, har deltaget i workshoppen. Den danske forskningsinstitution DIIS stod for at lede workshoppen, som var hermetisk lukket for offentligheden.

I 2014 er det kommet frem, at Kuannersuit-projektets malmkoncentrationsanlæg i løbet af minens levetid vil kunne producere op mod 900 millioner tons giftigt affald. Hertil kommer snesevis af millioner tons stærkt radioaktivt affald fra raffinaderiet. Dette skal ses i lyset af, at der ikke hidtil er blevet ryddet op på en forsvarlig måde efter udvindingen i nogen uranmine i verden.

NOAH mener det er helt afgørende for de følger et storskalaprojekt vil få for befolkningens sundhed og miljøet, at alle risici lægges frem for offentligheden i tide. Der skal opbygges tilstrækkelig kapacitet hos myndighederne og et solidt juridisk rammeværk, så man kan vurdere, overvåge og reducere de negative konsekvenser fra planlagte projekter. Lovgivning kun på mineindustriens betingelser er ikke vejen frem.

GMO

EU-Parlamentet vedtog i 2014 deres position om de nye GMO-regler. Parlamentet gjorde det rigtige og stemte for, at biotekvirksomheder ikke skal inddrages i lovgivningen, en større mulighed for at forbyde GMO, for mere demokratiske GMO-godkendelser og for foranstaltninger til at bekæmpe GMO-forurening.

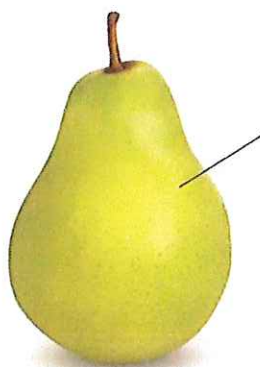
Nu skal Rådet og Kommissionen bare overbevises!

Patentdomstol

I 2014 skulle Danmarks befolkning stemme om, hvorvidt Danmark skulle tilslutte sig den fælles europæiske patentdomstol eller ej. NOAH var meget engageret i debatten op til afstemningen med stærke argumenter for, hvorfor dansker ikke skulle tillade at det bliver nemmere at tage patent på liv og natur. Vi sørgede for fyrige debatter rundt omkring i landet, hvor vi stillede en række spørgsmål om patentdomstolen til de mest kompetente mennesker, vi kunne komme i tanke om: Skal en plante eller et gen kunne patenteres? Hvem kommer det til gode? Skaber eller hindrer patenter innovation?

DETTE ER IKKE EN OPFINDELSE

Europas patentkontor udsteder flere og flere patenter på natur. Frø og planter bliver privatiseret. Det betyder, at en lille håndfuld magtfulde virksomheder kommer til at eje størstedelen af verdens fødevarerforsyning. Stemmer vi ja d. 25. maj, vil denne slags patenter også gælde i Danmark.

Stem nej til patenter på natur og liv

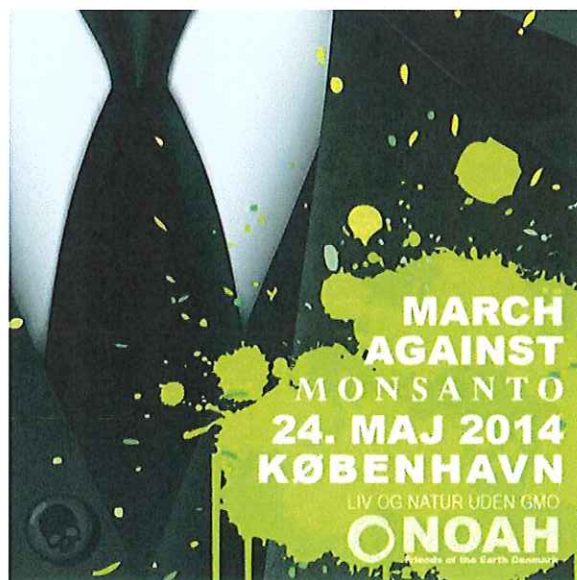
Stem nej til den fælles europæiske patentdomstol den 25. maj

LÆS MERE PÅ WWW.NOAH.DK

NOAHs tilgang er at naturen er fælleseje og ikke må patenteres. Det samme siger patentkonventionen. Alligevel udsteder det Europæiske Patentkontor flere og flere patenter på natur til store firmaer med dyre jurister der gradbøjer lovgivningen. Folkeafstemningen den 25. maj gik som bekendt NOAH imod, idet det blev et ja til en fælles europæisk patentdomstol.

NOAH argumenterede for et nej til patenter på liv og natur, og var medarrangør af March Against Monsanto København, som var en verdensomspændende protestmarch mod GMO og mod patent på fødevarer som afholdtes dagen før folkeafstemningen.

Deltagelse ved COP20

Thomas Jazrawi fra NOAH deltog i klimatopmødet COP20 i Lima. Han rapporterede tilbage at et af de store emner i Lima var spørgsmålet om støtte til udviklingslande. De fattigste lande har befolkninger, som allerede nu lider som følge af den globale opvarmning, selv om de ikke har bidraget til den globale hedetur. Regeringer i disse lande er derfor nødt til afsætte en del penge til at tilpasse sig de klimatiske ændringer og betale for de skader som tyfoner, hedeølger, tørke og oversvømmelser forårsager.

Derfor ønskede landene i Syd, med opbakning fra Friends of the Earth og NOAH, at de rige lande og de store historiske udledere af drivhusgasser støtter dem, når de skal omstille til renere energi, tilpasse sig til de klimatiske ændringer og betale regningen for de heftige klimaødelæggelser.

Industrilandene har givet et løfte om, at dette vil ske, men de ønsker ikke, at forpligte sig på denne støtte op til det endelige slutspil om en international aftale om klimaet, der efter planen skal

vedtages til COP21 i Paris i 2015.

Samtlige verdens lande skal offentliggøre deres bidrag til aftalen i starten af 2015. Disse bidrag kaldes INDC's - Intended Nationally Determined Contributions. De rigeste lande ønsker imidlertid, at disse bidrag kun kommer til at handle om reduktioner af udledninger, mens de fattigste lande ønsker at landene ligeledes forpligter sig på støtte til klimakampen i det globale Syd. NOAH og Friends of the Earth er nogen af de stærkeste støtter til det globale syd i disse sager.

Friends of the Earth

Også i 2014 har NOAH haft et livligt og givtigt samarbejde med Friends of the Earth-kontorerne i Bruxelles og i Holland samt med de øvrige medlemsorganisationer i FoE. Koordinering, fundraising samt udveksling af informationer er en nødvendighed for en dansk miljøorganisation i den globale verden. Flere og flere miljørelaterede beslutninger tages i overnationale fora, hvilket gør det uhyre svært at påvirke som isoleret nationalt funderet miljøspiller. Medlemskabet af FoE er derfor helt essentielt. NOAH er p.t. ikke repræsenteret i styrende organer i FoE, men i 2014 har vi deltaget aktivt i flere kampagner og vidensfora indenfor FoE.

Skifergas nej tak!

Igennem hele 2014 var NOAH-aktivister i gang med at forsøge at stoppe tilladelserne til Totals prøveboringer efter skifergas i Frederikshavns Kommune og i Nordsjælland. Således var Palle Bendsen fra NOAH en af talerne på demonstrationen d. 25. august foran Klima- energi- og bygningsministeriet i København. Ud over de meget store ressourcer der lægges i udvindingen af skifergas, så repræsenterer skifergassen yderligere fossile brændstoffer, som vi af klimahensyn må kræve forbliver ude af kulstofkredsløbet i atmosfæren. Ved at udnytte endnu sværere og mere utilgængelige fossile energiressourcer gøres rentabiliteten af de vedvarende energikilder dårligere, og mindsker incitamentet i udvikling og forskning i effektiviseringen af den vedvarende energiforsyning.

Tjæresand

Under parolen "Tar sands - nej tak" har NOAH i 2014 støttet op om Friends of the Earth's kampagne for at gøre opmærksom på de skader på natur og klima, som udvinding af olie og gas af tjæresand udgør. Som med skifergasudvindingen er også tjæresand en fossil kulstofkilde, som retteligt bør forblive ude af det aktive kulstofkredsløb. Udvindingen i Canada af tjæresand skaber lokale månelandskaber og ødelægger store sårbare skovområder. Der benyttes enorme mængder vand i udvaskningsprocessen af det tjæreholdige sand – der skabes ca. 3 gange så meget spildevand som olie og 90 % af spildevandet efterlades i bassiner i området. Jorden og skovene skrælles af for at komme ned til det tjæreholdige sand. For hver tønde olie der produceres afskrælles 4 ton jord og sand. Naturen og klimaet ødelægges.

REDD

REDD står for reducerede emissioner ved skovning og skovforarming, som er en metode til at give de store CO₂-udledere "CO₂-aflad" ved at de finansierer skovprojekter andre steder. Konceptet er en del af systemet med salg af CO₂-kvoter, men bidrager ikke til en reduktion af CO₂-udledningen. Desværre virker skovprojekterne heller ikke de steder de hidtil har været etableret, men er blevet en del af hele landgrabbing-systemet.

Et eksempel er et område i Tanzania, hvor plantagefirmaet hævder at de genetablerer skove på afskovede arealer. Men området er i virkeligheden savanne med stor biodiversitet. De plantede skove er i virkeligheden plantager bestående af ikke-hjemmehørende arter til papirproduktion (eucalyptus og fyr). De nye træarter har allerede vist begyndende spredning udenfor tidligere etablerede plantager, selvom plantagefirmaerne hævder, at de kan forhindre det.

De hurtigvoksende træer støvsuger omgivelserne for vand og næringsstoffer, som er en forudsætning for den hurtige vækst. I etableringsfasen er der desuden et stort forbrug af pesticider, der forurener grund- og overfladevand. Tages skovhugsten til papirproduktionen, tab af biodiversitet og alle delprocesserne med i regnestykket er selve ideen med CO₂-fixeringen i sig selv temmelig tvivlsom.

NOAH har i 2014 arbejdet for at REDD kommer til at handle om at beskytte naturlige skove – ikke plantager. Ellers vil REDD-initiativer kunne blive dække for 'landgrabbing', der underminerer mulighederne for at sikre mad og vand til lokalbefolkninger og gode levesteder for det lokale dyre- og planteliv. Vi har også arbejdet for at Danmark og de øvrige industrialiserede lande skal nedsætte vores forbrug af træbaserede produkter. Ellers vil ingen støtteforanstaltninger kunne modvirke de omfattende ødelæggelser, som vores forbrug giver anledning til.

Biomasse til energi

Behovet for biomasse i energisektoren er med til at true biodiversiteten, og er medvirkende til at omlægge dyrkningsarealer fra madproduktion til energiforsyningsarealer. Klodens øgede befolkning og velfærdsstigningen, medfører øget efterspørgsel på kød og dermed landbrugsarealer til foderproduktion. I en ikke så fjern fremtid må vi forudse mangel på dyrkningsarealer til fødevarerproduktion. En vedvarende fjernelse af kulstofpuljen fra vækstlaget i jorden vil også føre til en forringelse af jordkvaliteten. Behovet for biobrændsel vil derfor medføre øget landgrabbing og på længere sigt til fødevarerknaphed. NOAH har derfor i 2014 arbejdet hårdt for at informere om disse utilsigtede aspekter ved at anvende biobrændsel i energisektoren. Biobrændsler i stor mængde er ikke vejen til et fossiltfrit Danmark.

Trængselskommissionen – trænge kår for modstand mod privatbiler

Afslutningen af arbejdet i Trængselskommissionen i 2013 har stadig i 2014 givet anledning til en del skrivelser. I stedet for en nedsættelse af privatbilismen er der sket en de facto nedsættelse af bilafgifterne med henvisning til god benzinøkonomi (lang kørsel på literen), sikkerhedsudstyr mm. Dette sker også selvom, det er blevet standard i nye biler.

2014 var også året, hvor DSB valgte at lukke toiletterne på stationerne, og hvor nattoget kørte sin sidste tur. Begivenheder som blev fulgt til dørs i skrift og tale – uden at DSB dog ændrede sine beslutninger.

Landbrug

2014 har været brugt til at arbejde for, at det fortsat er muligt at sige nej tak til indførelse af GMO-afgrøder i Danmark. Et forslag i EU fremsat af grækerne ville øge mulighederne for agro-industrien for at besværliggøre forbud mod GMO-afgrøder.

Svine-industrien fik mulighed for at øge produktionen med 8 % på en forventet bedre udnyttelse af svinefoderet. Ida Auken åbnede muligheden, da hun ændrede beregningen af dyreenheder for slagtesvin fra 35 til 38 slagtesvin per dyreenhed. NOAHs Landbrugs- og fødevarergruppe sørgede for

at den tekniske ændring ikke blev indført i ubemærkethed.

NOAHs Landbrugs- og fødevarergruppe har også arbejdet med udvikling af et undervisningsmateriale med titlen "Ressourceforbrug fra jord til bord" som er temadage og undervisning om klima- og miljøvenlig mad i grundskolen.

Udgivelser i 2014

Genoptryk af Økologisk Rygsæk

Den meget efterspurgte undervisningsbog om dagligdags materialers skjulte miljøpåvirkning blev genoptrykt.

Geo-engineering – Det teknologiske klimafix

Et debathæfte udgivet af NOAHs forlag med støtte fra Miljøministeriet som beskriver og problematiserer forskellige teknologiske løsningsforslag til begrænsning af klimaændringerne.

Biogas – vidundermiddel eller svineri?

Debathæfte fra NOAHs forlag om biogas som metode til at begrænse drivhuseffekten med fokus på problemer og muligheder med denne energiressource. Hæftet ligger på undervisningsministeriets hjemmeside (emu.dk) og er lavet med støtte fra Miljøministeriet.

De skjulte omkostninger i EU's handelsaftaler

NOAH har oversat og udgivet en pjece på 14 sider om afgørelser og erstatninger ved eksisterende Investor-stat tvistbilæggelser i EU med henblik på at beskrive og underbygge kritikken af ISDS-delen af TTIP-forhandlingerne. Udgivelsen er lavet i samarbejde med Friends of the Earth

Atomaffaldsdeponering i etisk perspektiv (oktober 2014)

NOAHs forlag har udgivet en rapport – "Atomaffaldsdeponering i etisk perspektiv" – der behandler de etiske aspekter ved et slutdepot for lav- og mellemaktivt atomaffald fra Risø.

Forhandlinger med USA truer EU's fødevarer sikkerhed på GMO-området

Orienteringsskrivelse om forhandlinger i TTIP om GMO-reglerne.

Brændende land: Hvor meget land kræver Europas produktion af bioenergi?

Ny forskning afslører det enorme forbrug af land, som produktionen af bioenergi til Europa kræver. Publikationen gennemgår flere af det u hensigtsmæssige i Europas ukritiske overgang til brug af og med biobrændstoffer.

Agroøkologi: Et nyt fødevarer system for Europa

En udgivelse om værdien af den nære fødevarerproduktion mv.

Brudte fødevarer kæder

En udgivelse om EU's nuværende favorisering af den agroindustrielle produktion samt den skrævvridning der globalt set er konsekvenserne af EU's landbrugssubsidier.

KØDatlas – resumé og politiske krav

Politikpapir om den førte landbrugspolitik i EU.

Div. holdningspapirer om TTIP-forhandlingerne

Besøg hjemmesiden for mere information: <http://noah.dk/materialer/>

NOAHs økonomi

Økonomien for 2014 balancerede med et lille underskud på 9.000 kr. Det fremgår, at støttebidrag og tipsmidler opvejer udgifterne til fællesdriften og lønomkostningerne til den sekretariatsansatte (organisationsudvikling). Det understreger også, at langt det største pengeflow går gennem projekterne. Det er samtidigt her mange af de udadrettede aktiviteter foregår. Det er en fornuftig balance, men understreger også at projekterne skal hvile i sig selv. Der er reelt ikke mulighed for at yde tilskud til andre aktiviteter indenfor det nuværende budget. NOAH er heller ikke nogen pengeakkumulator – den støtte vi modtager bliver brugt i miljøets tjeneste.

